בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזְער** שְׁלִיט״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גִּלָּיוֹן קנ״ג | שַׁבָּת חֹל הַמּוֹעֵד פֶּסַח תשפ״ד

׳שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל׳

אַ״תְּ פְּתַח לוֹ!

* * *

פַּעַם בֶּחָג הַפֶּסַח, שָׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מו״ר שְׁלִיטְ״א, מַהוּ עִנְיָנוֹ שֶׁל הַבֵּן הָרְבִיעִי בַּהַגָּדָה – **׳שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל׳, שֶׁכָּתוּב בּוֹ ״אַתְּ פְּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה׳ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם״**; מָה הַלִּמּוּד הַמָּנָח בָּזֶה לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה?

עָנָה וְאָמַר מו״ר שְׁלִיטְ״א: רַבֵּנוּ זַ״ל מְגַלֶּה (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן ל) שֶׁהָעִנְיָן שֶׁל **״אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל״ הוּא עִנְיָן שֶׁל תְּשׁוּבָה, וְכִלְשׁוֹנוֹ שָׁם: ״יִשְׁמָעֵאל, הוּא בְּחִינַת בֵּן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל כִּי יִשְׁמָעֵאל עָשָׂה תְּשׁוּבָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל** (בָּבָא בַּתְרָא טז:), **וְעִקַּר הַתְּשׁוּבָה הִיא בְּבְחִינַת שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאֹל, הַיְנוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלִשְׁאֹל כַּפָּרָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁאֵינָם יְדוּעִים שֶׁזֶּה עִקַּר הַתְּשׁוּבָה״.**

וְהִסְבִּיר מו״ר שְׁלִיטְ״א, דְּהִנֵּה לִפְנֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה[א], הוּא הָיָה בִּבְחִינַת ״אֵינוֹ יוֹדֵעַ״ – שֶׁלֹּא יָדַע מְאוּמָה, כִּי הֲלֹא אִם הָיָה יוֹדֵעַ אֶת לְמוּדֵי הַצַּדִּיקִים, בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא הָיָה נִמְשָׁךְ לִהְיוֹת שֶׁנִּמְשָׁךְ וְכוּ׳, וְכָל זֶה הָיָה נִסְתָּר מֵאִתּוֹ, וְרַק עַתָּה הוּא זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הָאוֹר וּלְהַרְגִּישׁ טַעַם אֲמִתִּי בְּחַיָּיו, וּמָה עָלָיו לַעֲשׂוֹת? לִהְיוֹת חָזָק בְּהִתְבּוֹדְדוּת וְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ, כִּי כָּךְ יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית!

נִמְצָא שֶׁאַחַר הֱיוֹתוֹ ״אֵינוֹ יוֹדֵעַ״, עָלָיו לְקַיֵּם ״לִשְׁאוֹל״ – כִּי עַתָּה עָלָיו לִשְׁאוֹל וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ מְחִילָה, סְלִיחָה וְכַפָּרָה עַל כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה.

וְהִבְהִיר מו״ר שְׁלִיטְ״א, שֶׁאֶת הַמִּדָּה שֶׁל ״אֵינוֹ יוֹדֵעַ״ צָרִיךְ אָדָם לְאַמֵּץ לְעַצְמוֹ לְמֶשֶׁךְ כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְאַל לוֹ לְהַרְפּוֹת מִמֶּנָּה לְעוֹלָם, כִּי ״אֵינוֹ יוֹדֵעַ״ הִיא הַמִּדָּה הַנִּפְלָאָה שֶׁל ׳בִּטּוּל׳ – שֶׁאָדָם מְבַטֵּל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי, וּכְמַאֲמָרָם זַ״ל (בְּרָכוֹת ד.): **״לַמֵּד לְשׁוֹנְךָ לוֹמַר אֵינִי יוֹדֵעַ״**; שֶׁבֶּאֱמֶת זוֹהִי הַיְדִיעָה הַכִּי גְּדוֹלָה שֶׁיֵּשׁ, וְכִלְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן כד): **״תַּכְלִית הַיְדִיעָה – דְּלֹא נֵדַע״**; וְכֵן עוֹד (שָׁם, חֵלֶק ב, סִימָן ז; סִימָן פג): **״תַּכְלִית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נֵדַע״**; זוֹהִי ׳יְדִיעָה שְׁלֵמָה׳!

וְהִנֵּה מְגַלֶּה רַבֵּנוּ זַ״ל (לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק א, סִימָן נב): אֵיךְ זוֹכִים לְהַגִּיעַ לְבִטּוּל? אֵיךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לְהַגִּיעַ לְמִדָּה זוֹ שֶׁל ׳אֵינוֹ יוֹדֵעַ׳? אוֹמֵר רַבֵּנוּ: **״וְאִי אֶפְשָׁר**

[א] וְדַעַת לַנָּבוֹן, שֶׁ״חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה״ אֵינוֹ בְּדַוְקָא אֶחָד שֶׁהָיָה רָחוֹק מִכָּל סַמְמָנֵי קְדֻשָּׁה, וְהִנֵּה הוּא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמַתְחִיל לְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, אֶלָּא ׳חֲזָרָה בִּתְשׁוּבָה׳ זֶה דָּבָר תָּמִידִי – בִּפְרָטִיּוּת, וּבִכְלָלִיּוּת – לִפְנֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק, וְאַחַר שֶׁזּוֹכֶה לְהָאִיר עַל עַצְמוֹ אוֹר הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ הֵיטֵב הֵיכָן הָיָה, וּמַתְחִיל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה אֲמִתִּית.

לָבוֹא לִידֵי בִּטּוּל כִּי אִם עַל יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת"; עַל יְדֵי שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהִתְבּוֹדֵד עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ - בָּזֶה מֵסִיר מֵעָלָיו אַט אַט אֶת הַגַּאֲוָה וְהַיֵּשׁוּת שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וְזוֹכֶה לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ אֶת הַמִּדָּה הַיְקָרָה שֶׁל בִּטּוּל.

וְזֶהוּ הַסּוֹד שֶׁל "אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל", אֵיךְ יִזְכֶּה הָאָדָם לִהְיוֹת בִּבְחִינַת "אֵינוֹ יוֹדֵעַ"? עַל יְדֵי שֶׁהוּא חָזָק בְּ"לִשְׁאוֹל" - לְבַקֵּשׁ וּלְהִתְחַנֵּן מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּזְכֶּה לְבַטֵּל כְּבָר אֶת הַגַּאֲוָה וְהַיֵּשׁוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁבְּעֶצֶם זֶה הַמַּפְרִיעַ הָעִקָּרִי לָאָדָם בְּחַיָּיו - הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת, רַחֲמָנָא לִצְלָן.

וְאָמַר מוֹ"ר שְׁלִיטָ"א, שֶׁזֶּה מַה שֶּׁכָּתוּב אֵצֶל אוֹתוֹ בֶּן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל: "**אַתְּ פְּתַח לוֹ**", וִידוּעָה הַתְּמִיהָה: מַדּוּעַ נָקַט הַמַּגִּיד לְשׁוֹן נְקֵבָה - "'אַתְּ' פְּתַח לוֹ"? מַדּוּעַ לֹא כָּתוּב "'אַתָּה' פְּתַח לוֹ"?

עַל פִּי כָּל הָאָמוּר מוּבָן מְאֹד, כִּי מְבֹאָר שֶׁכָּל הַסּוֹד שֶׁל הַבֶּן הָרְבִיעִי הוּא סוֹד הַבִּטּוּל עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה וְהִתְבּוֹדְדוּת, וְהִנֵּה קְדֻשַּׁת הַתְּפִלָּה בִּנְוִיָּה מִכ"ב אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ"ף-בֵּי"ת הַקְּדוֹשׁוֹת, כִּי בְּדִבּוּרֵי הַתְּפִלָּה הָאָדָם מְצָרֵף אֶת כָּל כ"ב הָאוֹתִיּוֹת יַחְדָּיו, וְדַיְקָא עַל יָדָן זוֹכֶה לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה - כְּשֶׁמְּסַדֵּר לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ אֶת כָּל צִרְכָּיו עַל פִּי אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ"ף-בֵּי"ת הַקְּדוֹשׁוֹת - אֶ'מוּנָה, אֶ'רֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּ'נִים, בִּ'טָּחוֹן וְכוּ' עַד הָאוֹת הָאַחֲרוֹנָה - תְּ'מִימוּת, תְּ'פִלָּה וְכוּ', וְכַיָּדוּעַ שֶׁזֶּה הָיָה כָּל סוֹד הַהַצָּלָה שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ בְּדַרְכּוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּכְהַמַּעֲשֶׂה הַנּוֹרָא שֶׁנּוֹהֲגִין לְסַפֵּר בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח [וְאוֹ בְּאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח בְּחוּץ לָאָרֶץ], שֶׁבְּעֵת הֱיוֹתָם בְּצַר וּבְדַחַק עַל הָאִי, נִשְׁכַּח מֵהֶם הַכֹּל, וְשָׁאַל לְתַלְמִידוֹ רַבִּי צְבִי סוֹפֵר, וְזָכַר רַק אֶת אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ"ף-בֵּי"ת, וְהוֹרָה לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ שֶׁיֹּאמַר, וְהִיא שֶׁעָמְדָה לָהֶם לְהִנָּצֵל מִשִּׁינֵי הָרְשָׁעִים, מַדּוּעַ? כִּי אוֹתִיּוֹת הָאָלֶ"ף-בֵּי"ת הֵן שֹׁרֶשׁ הַקְּדֻשָּׁה, כִּי עֲלֵיהֶן בְּנוּיָה כָּל הַתּוֹרָה וְכָל הַתְּפִלָּה, וְדַיְקָא עַל יָדָן זוֹכִים לִשְׁלֵמוּת הַתְּפִלָּה.

וְזֶה הַסּוֹד בְּדִבְרֵי הַמַּגִּיד: "**אַתְּ פְּתַח לוֹ**" - "אַתְּ" הוּא סוֹד כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, הַיְנוּ מֵא' וְעַד ת', וְאוֹתוֹ אֶחָד שֶׁהוּא "אֵינוֹ יוֹדֵעַ" מְאוּמָה, מַהִי עֲצָתוֹ? "לִשְׁאוֹל" וּלְבַקֵּשׁ עַל כָּךְ, וְאֵיךְ? עַל יְדֵי 'אַ"תְּ' **פְּתַח לוֹ** - פְּתַח וּתְגַלֶּה לוֹ אֶת סוֹד כ"ב הָאוֹתִיּוֹת - מֵא' וְעַד ת', וּבְוַדַּאי עַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְרָכֹשׁ בֶּאֱמֶת אֶת הַמִּדָּה שֶׁל "אֵינוֹ יוֹדֵעַ", וְיִחְיֶה חַיִּים מְאֻשָּׁרִים עֲלֵי אֲדָמוֹת.

וּכְשֶׁאָדָם חָזָק בָּזֶה - הוּא זוֹכֶה לָצֵאת מִמִּצָּרִים, כִּי כָּל גְּלוּת מִצְרַיִם הִיא גְּלוּת הַדַּעַת וְגָלוּת הַדִּבּוּר, כַּיָּדוּעַ, וּשְׁנֵיהֶם תְּלוּיִים אֶחָד בַּשֵּׁנִי, וּכְשֶׁזּוֹכֶה לִקְנוֹת לְעַצְמוֹ אֶת כָּל הַנַּ"ל - זוֹכֶה לָצֵאת מִשְּׁתֵּי הַגָּלֻיּוֹת הַלָּלוּ, כִּי זוֹכֶה לָצֵאת מִ'גָּלוּת הַדִּבּוּר' עַל יְדֵי שֶׁהוּא רָגִיל לְדַבֵּר אֶל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמְפָרֵשׁ כָּל שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, נִמְצָא שֶׁגָּאַל אֶת הַדִּבּוּר שֶׁלּוֹ מִן הַגָּלוּת, וְכֵן זוֹכֶה לָצֵאת מִ'גָּלוּת הַדַּעַת' - כִּי עַל יְדֵי רִבּוּי תְּפִלָּה זוֹכֶה לְמַדְתָּ הַבִּטּוּל, שֶׁהוּא "אֵינוֹ יוֹדֵעַ", וַהֲרֵי מְבֹאָר לְעֵיל שֶׁזּוֹהִי "יְדִיעָה שְׁלֵמָה", נִמְצָא שֶׁגַּם אֶת הַ'דַּעַת' הוּא גּוֹאֵל מִגָּלוּתָהּ, כִּי עַתָּה זָכָה לִקְנוֹת אֶת הַיְדִיעָה הַכִּי נַעֲלִית - שֶׁהוּא 'אֵינוֹ יוֹדֵעַ'.

וְזֶה עִנְיַן הַפָּסוּק שֶׁמֵּבִיא הַמַּגִּיד תֵּכֶף וּמִיָּד: "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ **בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם**"; וְזֶהוּ כָּל הַסּוֹד הָאָמוּר, כִּי בַּעֲבוּר זֶה זוֹכִים לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, כְּשֶׁאָדָם חָזָק בְּאֵלּוּ הַנְּקֻדּוֹת הַתְּלוּיוֹת אַחַת בַּשְּׁנִיָּה - הִתְבּוֹדְדוּת וּבִטּוּל, וְהוּא זוֹכֶה לָדַעַת שֶׁהוּא "אֵינוֹ יוֹדֵעַ", וְעַל יְדֵי זֶה זוֹכֶה "לִשְׁאוֹל" וּלְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ הַכֹּל, וְכֵן עַל יְדֵי שֶׁהוּא חָזָק בְּ"לִשְׁאוֹל" הוּא זוֹכֶה לִבְחִינַת "אֵינוֹ יוֹדֵעַ" - אֲזַי הוּא בֶּן חוֹרִין אֲמִתִּי, וּכְבָר אֵינֶנּוּ תַּחַת שְׁלִיטַת יָד פַּרְעֹה - פֶּ"ה רַ"ע, גַּאֲוָה וְיֵשׁוּת, אֶלָּא הוּא זוֹכֶה לְהִדָּבֵק בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ - עֲנָוָה וְשִׁפְלוּת, בִּטּוּל אֲמִתִּי, וּבְכָךְ זוֹכֶה לְעַצְמוֹ הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת, וְאַשְׁרֵי לוֹ לָנֶצַח!

***

לכל ענייני הגיליון, ולהשתתפות בזכות הגדולה של הדפסת ספר "דרכי איש" חלק א': s0584563404@gmail.com